

Ders : 40**Konu: Hz. Peygamber (s.a.v.)'in İbadeti**

Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in ibadetini tetkik ettiğimiz zaman; farzlara önem verirdi, nafilere de önem vermez değildi. Belki farzlara, daha çok değer, nafilere ise değer verirdi. Değer vermeseydi, meselâ namazların evvelinde ve sonrasında sünnet namazlar dediğimiz namazları; bize göre nafile kendisine göre farz olan gece namazı, işrâk namazı, kuşluk namazı, evvâbîn namazı, öğlenin farzından sonraki iki rekâtı bazen dört rekât olarak kıldığı namazı, abdest namazı, tahıyyetü'l-mescid namazı gibi nafile namazları kılar mıydı? Farz orucun dışında, Pazartesi ve Perşembe; ayın evvelinde, ortasında ve sonunda; Şaban ayının nerdeyse tamamını oruç tutar mıydı? İnfakta fazla fazla verir miydi? Zikir konusunda en fazla zikreden olur muydu?

Bu konuda en güzel delil şu hadisi kutsidir:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَّافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا وَإِنْ سَأَلَنِي لِأَعْطِيْتَهُ وَلَنْ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيدَنَّهُ."

Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

“Her kim bir velime düşmanlık ederse, ben de ona harp ilan ederim. Kulum kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli herhangi bir şeyle bana yakınlık kazanamaz. Kulum bana (farzlara ilave olarak işlediği) nafile ibadetlerle durmadan yaklaşır, nihayet Ben onu severim. Kulumu sevince de (sanki) Ben onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. Benden her ne isterse, onu mutlaka veririm; bana sığınırca, mutlaka onu korurum.” (Buhari, Rikak 38)

Bu hadiste dikkat edilirse, farzların Allah Teâlâ'ya en sevimli olduğu ve Allah'a en yaklaşırıcı olduğu; daha çok dikkat çeken kısmı ise farzlara ilave olarak yapılan nafile ibadetler olunca **“Ben onu severim”** buyurmasıdır. Bu ilaveleri bütün farzlar için düşünebiliriz. Çünkü fazla ücret, fazla mesai yapanlara verilir. Ayrıca bu hadisi kutside, farz artı nafile olunca sevdiğini, sevince de bütün organlarında Allah'ın razı olduğu amelleri tecelli ettireceğini; ne istese mutlaka vereceğini ve Kendisine sığınınca da mutlaka koruyacağını ifade buyurmaktadır.

Bu hadisi kutside vaat edilenler, sadece namazlardaki nafileler değil bütün ibadetlerdeki farzlara ilave olarak yapılan nafilelerdir. Şu da bir gerçektir ki imandan sonra ilk farz olan amel namazdır. Elbette namazların nafileleri de diğer nafilelerden önce gelir. Şu da bir kaidedir ki ibadetlerin sevap derecesi, ibadetlerin sıkıntılarına katlanma derecesine, kalplerdeki ihlâs ve sünnete uygunluk derecesine göredir.

İbadetlerdeki nafilelerin önemini en güzel belirten hadisi-i şerif de şudur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ، فَإِنْ صَلَحَتْ، فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ، فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ، فَإِنْ انْتَقَصَ مِنْ فَرِيضَتِهِ شَيْئًا، قَالَ الرَّبُّ، عَزَّ وَجَلَّ: انظُرُوا هَلْ لِعَبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ، فَيُكَمَّلَ مِنْهَا مَا انْتَقَصَ مِنَ الْفَرِيضَةِ؟ ثُمَّ يَكُونُ سَائِرُ أَعْمَالِهِ عَلَى هَذَا.

Ebu Hüreyre (r.a.)’den rivayet edildiğine göre, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu:

“Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk ameli onun namazıdır. Eğer namazı düzgün olursa, işi iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa, kaybeder ve zararlı çıkar. Şayet farzlarından bir şey noksan çıkarsa, Aziz ve Celil olan Rabbi: “Kulumun nafile namazları var mı, bakınız? der. Farzların eksikliği nafilelerle tamamlanır. Sonra diğer amellerinden de bu şekilde hesaba çekilir.” (Tirmizî, Mevâkît, 188; Ebu Davut, Salât, 149; Nesâî, Salât, 9; İbn Mâce, İkamet, 202)

Bu hadisi-i şeriften şunu anlamış oluyoruz: Ahirette, namaz, oruç, zekât ve hac gibi nafile olan ibadetler, farzlar gibi iş görecektir. Nafile olan ibadetlerimiz noksan kalan farz olan ibadetlerin yerine konacaktır. Demek ki nafile deyip geçmeyelim. Hele hele namazlardaki nafileler çok daha önemlidir. Çünkü Peygamber Efendimiz, **“Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk ameli onun namazıdır. Eğer namazı düzgün olursa, işi iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa, kaybeder ve zararlı çıkar”** buyurmuştur.

Bu nâfile namazlarla, özellikle sabah namazının sünneti hakkında rivayet edilen şu hadîs-i şerîf, çok dikkat çekicidir:

Rasûlullah (s.a.s.)’in müezzini Ebu Abdullah Bilâl İbni Rebâh (r.a.)’den rivayet edildiğine göre, bir gün kendisi Rasûlullah (s.a.v.)’e sabah namazı vaktinin girdiğini haber vermeye gelmişti. Hz. Âişe, Bilâl’e bazı şeyler sorarak onu ortalık iyice ağırincaya kadar meşgul etti. Bunun üzerine Bilâl, Resûlullah’a namaz vaktinin girdiğini haber verdi. Hz. Peygamber (sa.) namaza çıkmayınca, Bilâl namaz vaktinin girdiğini ona bir kere daha haber verdi. Rasûlullah (s.a.v.) mescide gelerek sabah namazını kıldırdı. O zaman Bilâl Resûlullah’a durumu anlattı. Kendisini Hz. Âişe’nin, sorduğu bir şey sebebiyle, ortalık ağırincaya kadar meşgul ettiğini, Peygamber (a.s.) namaza gelmeyince, ikinci defa haber verdiğini söyledi. O zaman Rasûlullah:

إِنِّي كُنْتُ رَكَعْتُ رَكَعَتِي الْفَجْرِ

“Ben sabah namazının iki rek`at sünnetini kılıyordum” buyurdu. Bilâl:

(İyi ama) Yâ Rasûlallah! Namaza çok geç geldiniz, deyince Peygamber aleyhisselâm:

لَوْ أَصْبَحْتُ أَكْثَرَ مِمَّا أَصْبَحْتُ، لَرَكَعْتُهُمَا، وَأَحْسَنْتُهُمَا، وَأَجْمَلْتُهُمَا

“Şayet daha geç kalsaydım, yine de bu iki rek`at sünneti bütün gereklerini yerine getirerek mükemmel şekilde kılardım” buyurdu. (Ebu Davut, Tatavvu 3)

Yine sabah namazının sünneti ile ilgili Hz. Âişe (r. anha)’dan rivayete göre Resulü Ekrem (s.a.v) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

رَكَعَتَا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَفِي رِوَايَةٍ لَهُمَا: أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا جَمِيعاً .

“Sabah namazının iki rek`at sünneti, dünya ve dünyadaki her şeyden daha hayırlıdır.” (Müslim, Müsafirin 96)

Yine Müslim’in bir rivayetine göre sabah namazının sünneti hakkında:

“O bana bütün dünyadan daha değerlidir” buyurdu. (Müslim, Müsafirin 97)

Hatta bu durumu Hz. Âişe (r. anha) şöyle açıklamıştır:

“Peygamber (s.a.v.) sabah namazının iki rekât sünnetine diğer nafile namazlardan daha fazla önem verirdi.” (Buhari, Teheccüd, 27; Müslim, Müsafirin, 94; Ebu Davut, Tatavvu, 2)

Peygamber Efendimiz (a.s.), ibadetlerde kulluk bilincinin diri tutulmasına önem vermiş; imanın anlam ve lezzetinin, ancak ibadet ve güzel davranışlarla desteklendiğinde yakalanabileceğini belirtmiştir. Bu ise, takva haliyle elde edilir. Takvaya ise, sürekli olarak Yüce Allah’a ibadet etmekle ulaşılır. Bunda da bize örnek olan Hz. Peygamber (s.a.v.), ibadetlerine devam etmiş, ömrü boyunca hiçbir ibadetini bırakmamış ve bize de şöylece öğüt vermiştir:

أحب الأعمال إلى الله أدومها وإن قل

“Allah’a en sevimli gelen amel az da olsa devamlı yapılanıdır.” (Mişkatu’l Mesabih, 1/276, H. No : 1242)

H. Peygamber (s.a.v.)’in, ibadetlerde uyguladığı ve ümmetine tavsiye ettiği prensiplerden bir tanesi de kolaylık prensibidir. Bu sebeple, O’nun gönlü, hiçbir zaman kişilerin ibadet etme gayretiyle de olsa ağır yükler altına girmesine razı olmamıştır. Öyle ki O, ibadetin veya dini bir hükmün aslının korunması kaydıyla her konuda Müslümanlar için hep kolay olanı tercih etmiştir. Efendimiz (a.s.)’ı anlatan H. Âişe (r.a.) validemiz şöyle buyurmuştur:

مَا خَيْرَ رَسُولٍ اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ

“Günah olmadığı sürece, iki şey arasında muhayyer bırakılan Peygamberimiz (a.s.), hep kolay olanı tercih etmiştir. Eğer bir şey günah ise, günaha en uzak olan da o idi.”
(Buhari, 11/395, H. No: 3296)

H. Peygamber (a.s.) gece ibadetine önem vermiştir. Özellikle Ramazan gecelerini ihya etmiş ve ramazanın son on gününü itikâfla geçirmiştir. Okuduğu ayetlerin derin anlamları üzerinde düşünmüş, namazların peşinden sık sık kısa ve özlü dualar yapmış, Yüce Allah’ı zikrederek, bol bol tövbe ve istiğfarda bulunmuştur. Kur’an okumayı ve başkasının okuduğu Kur’an’ı dinlemeyi çok seven H. Peygamber (a.s.), Ramazan gecelerinde Cebrail (a.s.) ile buluşarak Kur’an’ı mukabele usulü ile okumuş ve hatmetmiştir.

H. Peygamber (a.s.), oruç tutmaya ehemmiyet vermiş; iftarda acele edilmesini, sahurda ise imsak vaktine kadar yenilmesini tavsiye emiş; sahur yemeğinde bereket olduğunu söylemiştir. H. Peygamber (a.s.) Ramazan orucunun yanında, yılın belirli dönemlerinde daha yoğun olmak üzere nafil oruçlar tutmuştur. Her ayın ortasına denk gelen günlerde, Pazartesi ve Perşembe günlerinde, Muharrem ayının 9-10 veya 10-11. günlerinde, Şevval ayında altı gün oruç tuttuğu ve ümmetine tavsiye ettiği, Recep ve Şaban aylarında ise daha fazla oruç tuttuğu hadis kaynaklarında yer almaktadır. Örneğin Şaban ayının orucu ile alakalı olarak H. Aişe (r.a.) validemizden şöyle rivayet edilmiştir:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ لَا يَفْطُرُ وَيَفْطُرُ حَتَّى نَقُولَ لَا يَصُومُ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ إِلَّا رَمَضَانَ وَمَا رَأَيْتُهُ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ

H. Aişe (r.a.) validemiz şöyle buyuruyor: **“Peygamberimiz oruç tutardı. Biz galiba iftar etmeyecek derdik. Ramazan ayından başka bir ayı tam olarak oruçlu olarak geçirdiğini görmedim. Ramazan ayından sonra da en çok orucu Şaban ayında tutardır.”**
(Buhari, 7/78, H. No: 1833)

H. Peygamber (a.s.), ihtiyacından fazla malını hiçbir zaman elinde tutmamış, komşularına ve ihtiyaç sahibi kimselere göndermiştir. İnsanların en cömerdi olan H. Peygamber (a.s.), inananları zekatlarını vermeye ve zekatla da yetinmeyip onun dışında da ihtiyaç sahiplerine mali yardımda bulunmaya davet etmiştir. Zekatların biran evvel yerlerine ulaştırılmasına özen göstermiş, toplanan zekatları mümkün mertebe hiç bekletmeden dağıtmıştır. İşte bu anlamdaki bazı hadisi şerifler:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ

“Peygamber Efendimiz (a.s), insanların en cömerdi idi. Ramazan ayında Cebrail (a.s.) ile karşılaştıklarında cömertliği daha da artardı. Ramazan ayının her gecesinde Cebrail (a.s) gelir ve karşılıklı olarak Kur’an-ı Kerim okurlardı. Peygamberimiz cömertlikte esen rüzgarlardan daha ileri idi.” (Buhari, 11/389, H. No: 3290)

Hülasa her konuda Müslümanlara örnek olan Hz. Peygamber (a.s), hiç şüphesiz ibadet konusunda da en güzel örnektir. Her Müslüman'ın gücü nispetinde onu örnek alarak kendisine bir ibadet programı oluşturması gerekir.

Alınacak Dersler:

1. İzinden gidilecek yegane örnek olan Peygamber Efendimiz (a.s)'ın ibadet hayatından ne kadarına güç yetirebilirsek o kadarını yapmalıyız.
2. Peygamber Efendimiz (a.s.), hem kendisi dengeli hem de bize denge örneği idi. Ümmetini zora sokacak hiçbir şeyi yapmazdı.
3. Bir Müslüman olarak O'nun yaptığı nafilelerle biz de ibadet hayatımızı süslemeliyiz.
4. Bedeni ibadetlerin yanında mali ibadetlerimizi takatimizi zorlayarak da olsa eda etmeliyiz.
5. Amellerin devamlı yapılmasının makbul olması gerçeğinden hareketle, velev bir tek sünnet bile olsa devamlı yapalım. Örneğin hep abdestli olmayı deneyebiliriz.

Ödev:

1. Bir hafta boyunca erken yatmayı ve gece namazı kılmayı deneyelim.
2. Önümüzde üç ayları gelmekte, hem ramazan ayına hazırlık olması yönüyle de oruç tutmaya gayret edelim.